

ПЛАНИНАРСКИ САВЕЗ СРБИЈЕ
Комисија за трансверзале, планинске стазе и
маркирање

П Р А В И Л А
О УРЕЂЕЊУ ПЛАНИНА

На основу Члана 6. и 30. Статута Планинарског савеза Србије, Управни одбор Планинарског савеза Србије на својој XII редовној седници одржаној 16.05.2004. године на Рајцу донео је

П Р А В И Л А
О УРЕЂЕЊУ ПЛАНИНА
I Опште одредбе

Члан 1.

Планина се сматра уређеном ако има систем уређених и обележених стаза, уређене објекте за дужи или краћи боравак у планини и уређене објекте који омогућавају снабдевање здравом водом за пиће. Систем стаза треба да омогући безбедан успон на све значајније врхове и да повеже места на којима се налазе природне реткости (велико стење, видиковац, резервати ретке флоре, језера, пећине, кањони, слапови и др) културне споменике(манастири,старе цркве, маузолеји, стратишта и др.) и објекти за боравак и снабдевање планинара водом за пиће.

Члан 2.

Планину уређује једно или више планинарских друштава. Ако више друштва уређује једну планину, пожељно је да се планина подели тако да свако друштво зна који део уређује. Планинарско друштво које прихвати да уређује планину сматра се домаћином планине односно дела који уређује. Комисија ПСС за трансверзале, планинарске стазе и маркирање се стара да се домаћинства поделе тако да ниједна значајнија планина не остане без домаћина.

Члан 3.

Промене домаћинства могу настати када друштво домаћин престане да постоји, кад се друштва домаћини споразуме да промене планине које уређују, Кад друштво домаћин само одустане од даљег уређења планине или кад Комисија ПСС за трансверзале, планинарске стазе и маркирање због грубог занемаривања планине домаћинство додели неком другом друштву.

2. ОБЈЕКТИ ЗА КРЕТАЊЕ ПЛАНИНОМ

Члан 4.

За безбедно кретање планином служе планинарске стазе и трансверзале.

2.1. УРЕЂЕЊЕ И ОБЕЛЕЖАВАЊЕ СТАЗА

Члан 5.

Стаза се сматра уређеном ако омогућава безбедно кретање планином и ако је обележена.

Члан 6.

Кад стаза пролази кроз ниску и густу шуму мора се очистити од растиња (трње, драча и сл.) грања и срушеног дрвећа.

Кад стаза пролази преко јако стрмих предела треба да буде укопана рако да омогућава сигуран ногоступ. На врло опасним местима стаза мора бити обезбеђена (Клинови, жице, челична ужад и др.)

Преко већих потока и мањих река треба направити прелаз према потребама и могућностима (поређано камење, брвно, мостић..)

Члан 7.

Пре уређивања и обележавања врши се избор стазе. Избор стазе се врши тако што се терен којим стаза треба да прође, пређе више пута у оба смера.

Члан 8.

Обележавају се стазе које су претходно изабране и уређене.

Стазе се обележавају стандардним планинарским знацима за маркацију и одговарајућим таблама, а како је предвиђено „Упутством за уређење планинарских стаза и стављање путоказних ознака.

Члан 9.

Таблама се дају обавештења о правцу кретања (путокази) и о другим подацима значајним за безбедно кретање планином.

Члан 10.

Путокази су једноставне табле обојене црвеном бојом са подацима о правцу кретања, који су исписани белом бојом.

Стандардни путокази су димензија око 15x50cm са сужењем у облику стрелице на страни која показује правац кретања и постављају се на дрвећу, оградама или стативу како би били лако уочљиви.

Члан 11.

Остале табле за обавештавање имају дужину око 40 cm, а ширину према потреби. На црвеној подлози уписују се белом бојом подаци о стази (број стазе, циљ, пролазна места и приближно потребно време хода).

Члан 12.

Путокази се постављају према потреби, а табле за обавештавање на почетку стазе из оба смера и на местима где се укрштају или рачвају.

Члан 13.

Основни маркациони знак је црвено - бели круг.

Стандардни знак има белу тачку пречника око 6 цм и црвени прстен око беле тачке ширине око 4 цм.

Изузетно по потреби, могу се правити и већи знаци од стандардног.

Члан 14.

Маркациони знаци се цртају на чврстим и трајним предметима (дрво, стуб, непокретни већи камен..), тако да могу бити уочени са веће удаљености на стази и то по правилу са десне стране у правцу кретања и на висини од око 170 цм од тла.

Ако нема могућности да се уцрта стандардни знак за маркацију, може се око мањег стабла уцртати црвено-бело-црвени прстен. Прстен има бели појас ширине око 6 цм, и два појаса(изнад и испод) црвене боје ширине око 4 цм .

Члан 15.

На стени поред стазе може се , по потреби нацртати црвено-бело-црвена трака ширине око 14цм и дужине око 20цм, која се уцртава тако да својом дужином означава правац кретања.

Члан 16.

На местима где стаза нагло мења правац кретања или са бољег пута прелази на мање уочљиву путању поред основног маркационог знака уцртава се црвеном бојом и стрелица која показује правац скретања. Стрелица која показује овојак стазе према објекту за воду црта се белом бојом.

Нагло ломљење и скретање стазе може бити означено угловима односно луковима уцтраним црвеном бојом.

Члан 17.

На око 50 метара испред места где се стазе укрштају или рачвају, поред маркационог знака уцртава се и знак за укрштање. То је знак „X“ нацртан црвеном бојом величине око 15x15цм.

Кад је потребно да се нешто обрати посебна пажња, уцртава се црвеном бојом „?“ . Тај знак може пратити и табла са обавештењем(нарочито ако је потребно указати на опасна или посебно интересантна места).

Члан 18.

На местима где нема погодних предмета за уцртавање маркације, може се по потреби постављати дрвено коље или металне цеви или стубови са уцртаним црвено-бело-црвеним прстеном или се укопати већи камен са уцртаним основним маркационом знаком.

За зимске услове, ако стандардна маркација није довољна постављају се дрвене или металне мотке, цеви или стубови дужине око 3-4 метра са црвено-бело-црвеном таблом која показује правац стазе.

Члан 19.

За радове на маркирању треба изабрати погодно време. Најбољи резултати се постижу кад је суво, топло и ветровито време (боја се тада брже суши и мање разлива). У шуми треба сачекати да дрвеће олиста.

Члан 20.

О свим обележеним стазама води се евиденција планинарских стаза у Планинарском савезу Србије при Комисији за трансверзале, планинарске стазе и маркирање као и у планинарским друштвима домаћинима планина.

Евиденција планинарских стаза садржи следеће податке: назив планине, број стазе, дужина стазе у километрима, време потребно да се стаза прође у минутима, опис стазе (карактеристичне тачке из карте 1:50000, преко и око којих стаза пролази), тежина стазе (лака, средње тешка, тешка и опасна) скицу стазе на карти и назив домаћина.

О свакој новој стази домаћин доставља извештај Планинарском савезу Србије - Комисији за трансверзале, планинарске стазе и маркирање са свим траженим подацима из претходног става.

2.2. ОДРЖАВАЊЕ СТАЗА

Члан 21.

Обележене стазе треба уредно обележавати.

Домаћин планине образује посебан број екипа састављених од 3 до 5 чланова са задатком да обилазе стазу и да на лицу места изврше потребне радове на одржавању стазе (чишћење, поправљање профила стазе, обнова маркације..).

Све обележене стазе морају се обићи најмање једанпут годишње, а маркација се мора прегледати и по потреби обновити најмање једном у пет година.

2.3. ТРАНСВЕРЗАЛЕ

Члан 22.

Трансверзале су планинарске стазе на једној или више планина, повезане у једну целину са посебним циљем. Најчешћи циљеви који трансверзале треба да остваре јесу повезивање више планина или пропагирање посете неких значајних места као што су природне реткости, национални паркови, историјска места, културни споменици..

Трансверзале могу бити једносмерне, кружне и комбиноване.

Члан 23.

Трансверзале се уређују и обележавају као и остале планинарске стазе, али уз додатна објашњења о почетку и крају трансверзале, о свим контролним тачкама као и о оснивачу и организатору трансверзале.

Члан 24.

Ако трансверзала не може да се пређе за један дан, она мора бити подељена на етапе, између којих мора бити одређено преноћиште (Планинарски објекат или нека друга врста смештаја).

Етапе не би требало да буду дуже од 8 до 10 сати просечног хода.

Члан 25.

Као контролне тачке одређују се најчешће она места чија се посета пропагира. На контролној тачки се води Књига обилазника контролних тачака трансверзале у коју се уписује име, презиме, година рођења, назив матичног друштва и датум посете.

На контролним тачкама чува се печат контролне тачке који се утискује у трансверзални дневник. Место чувања печата и начин употребе печата може бити регулисан и на други начин, али о томе треба бити дато обавештење на контролној тачки и у трансверзалном дневнику.

Члан 26.

Трансверзални дневник планинара посетиоца трансверзале садржи сва потребна обавештења као што су: Правилник о трансверзали коју обилази, дужини трансверзале, контролним тачкама и местима где је могуће обезбедити преноћиште, скицу трансверзале на карти, више празних или на адекватан начин обележених листова за утискивање печата контролних тачака и празне листове за уписивање утисака планинара посетиоца трансверзале.

Печат контролне тачке трансверзале утиснут у трансверзални дневник планинара посетиоца трансверзале довољан је доказ да је планинар посетио наведену контролну тачку. Ако печат контролне тачке из било ког разлога није прибављен, посета се може доказати фотографијом планинара на контролној тачки или писаном овером водича акције или похода који је организовано довео на контролну тачку.

Члан 27.

О свим посетиоцима трансверзале, домаћин трансверзале води евиденцију у дневнику трансверзале. Упис у дневник трансверзале врши се на основу података из трансверзалног дневника планинара посетиоца, који печатом оверава његово матично планинарско друштво и контролним печатом књиге обиласка контролних тачака трансверзале.

На основу уредно попуњеног трансверзалног дневника, уписа у дневник трансверзале, сваки планинар посетилац трансверзале има право на пригодну трансверзалну значку или одговарајуће признање.

Члан 28.

Иницијативу за установљење трансверзале може дати свако планинарско друштво.

Иницијатор мора да изврши све припреме за отварање трансверзале (избор и обележавање стазе, штампање трансверзалног дневника и значки, организовање контроле на контролним тачкама, штампање планинарске карте којом обухвата трасу трансверзале или планина преко којих се простире трансверзала, тампање водича и др.). ако је домаћин планине на којој хоће да отвори трансверзалу.

У случају да иницијатор трансверзале није домаћин на планини на којој формира трансверзалу или преко које пролази траса будуће трансверзале

Или ако будућа трансверзала треба да повеже више планина са више домаћина онда је потребна писмена сагласност свих домаћина као и сагласност организација које су на другом нивоу задужене за наведене територије, планине (на пр. „Србија шуме, Управе националних паркова, општинске туристичке или сличне организације и др.).

Члан 29.

Одлуку о отварању трансверзале и о евентуалном спору домаћина око организовања трансверзале доноси Комисија за трансверзале, планинарске стазе и маркирање при Планинарском савезу Србије.

Одлука о отварању трансверзале садржи податке о трансверзали, планинарском друштву које ће водити евиденцију о посетиоцима трансверзале и посебне одредбе о начину обележавања трансверзале, печатима контролних тачака трансверзале и пригодној трансверзалној значки. Том одлуком се може установити и пригодна награда за вишеструку посету и обилазак трансверзале. Против одлуке Комисија за трансверзале, планинарске стазе и маркирање при Планинарском савезу Србије може се у року од 8 дана изјавити жалба Управном одбору Планинарског савеза Србије, чија је одлука коначна.

3. ОБЈЕКТИ ЗА БОРАВАК У ПЛАНИНИ

Члан 30.

Планинарски домови и куће су објекти који омогућавају дужи боравак у планини.

Планинарска склоништа и биваци су објекти који треба да омогуће краћи боравак у планини (у току ноћи или за време јачих непогода).

Члан 31.

Планинарска склоништа могу бити стална и привремена.

Као стална склоништа могу се користити колибе, бачије, шумарске куће бараке и др.

Привремена склоништа се праве по потреби и од приручног материјала.

Члан 32.

Домаћин планина, уз сагласност власника објекта, стара се о њиховом уређењу и правилном коришћењу.

Члан 33

Све остале појединости по питању планинарских објеката регулисане су „Правилником о категоризацији планинарских објеката“ Планинарског савеза Србије. Издање 2003. године.

4. ОБЈЕКТИ ВОДЕ ЗА ПИЋЕ

Члан 34.

Објекти воде за пиће су: извори, бунари, цистерне и водовод.

Члан 35.

Извор се сматра уређеним ако се из њега у свако доба може добити здрава вода за пиће.

Извор се уређује изградњом чесме. Најбоље су чесме од тврдог материјала(Каме, бетон..).

Извор се може уредити као привремена чесма. За изградњу такве чесме потребно је точило, комад пластичне фолије и камен који се најчешће може наћи крај извора.

Као точило може да послужи жљоб направљен од комада дрвета или лима у облику латиничног слова „V“ или метална или пластична цев одговарајуће дужине.

Чесма се прави тако што се прво постави точило тако да једном крају прима сву воду која извире, а на другом треба да пада најмање 20цм. Ако је потребно око точила се ставља глина да би се сва вода из извора усмерила ка точилу. Затим се ређа камен и покрије извор, али тако да се омогући несметан проток воде ка точилу. Преко камена се ставља пластична фолија, а преко земља.

Члан 36.

Бунар се сматра уређеним ако се из њега може узети вода за пиће.

Члан 37.

У безводним планинама могу се користити цистерне за скупљање кишнице и други слични објекти.

Члан 38.

Домаћин планине уређује односе са власником бунара и цистерни око коришћења воде.

Вода из бунара и цистерни повремено се контролише, па ако се утврди хемијска или бактериолошка неисправност обавезно се ставља табла са натписом да се вода не може користити за пиће без пречишћавања или прокувавања.

5. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 39.

У року од 30 дана од доношења ових правила, сва планинарска друштва треба да обавесте Планинарски савез Србије о свим објектима на планини које су уредили и о томе коју планину хоће убудуће да уређују.

У року наредних 6 месеци Планинарски савез Србије ће установити евиденцију склоништа и уређених и обележених планинарских стаза.

У истом року планинарски савез Србије ће установити регистар домаћина планина.

Члан 40.

У истом року Планинарски савез Србије ће анализирати постојеће трансверзале и одлучити коју ће увести у Евиденцију трансверзала.

Члан 41.

За измене и допуне ових Правила надлежан је Управни одбор Планинарског савеза Србије.

Члан 42.

Правила ступају на снагу 8 да а по усвајању.

Број: 153/04-2

Рајац, 16.05.2004. године

УПРАВНИ ОДБОР ПСС
ПРЕДСЕДНИК

Боривоје Вељковић